

ALLE **50** GOED!

CIP - GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Mijland, Ivo
Alle 50+1 goed; bloemlezing vol onderwijsinspiratie

Uitgeverij Quirijn
Oirschot, 2017
ISBN: 978-90-79596-423
NUR: 100

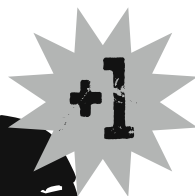
©2017 berust bij de uitgever
Vormgeving en drukwerkbegeleiding: Kabeljauws

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ALLE

50

GOED!

BLOEMLEZING VOL ONDERWIJSINSPIRATIE IVO MIJLAND

VOORWOORD

De afgelopen tien jaar schreef ik meer dan honderd onderwijsgerelateerde artikelen. En meer dan 25 keer kwam ik op een opiniepagina te staan met een kritische pen over het onderwijs. In de artikelen schetste ik steeds een visie op hoe je in de huidige onderwijsambiance succesvolle keuzes kunt maken in de begeleiding van jongeren op weg naar een mooie toekomst. Er zijn zoveel kansen om Passend Onderwijs te realiseren, in de artikelen zocht ik steeds naar de kansen in elke school, in elke klas, met elke leerling. Maar tegelijk maakte ik me op opiniepagina's van onder andere *de Volkskrant*, *Trouw* en het *Brabants Dagblad* zorgen. Het neoliberale denken heeft het onderwijs in een wurg-greep, waarbij passend niet langer een subjectief intermenselijke term lijkt, maar steeds meer een objectief protocollair begrip. Leraren krijgen steeds meer verplichte dossierachtige bewijsplicht, waarbij het goede werk pas goed gevonden wordt als het goede aangetoond wordt. Ik schreef over de zomerschool, Passend Onderwijs, de CITO en nog veel meer logge controledrift die de meesters en juffen meer en meer het werkplezier dreigt te ontnemen. Ik klop op de voordeur van het ministerie van Onderwijs, met de vraag wakker te worden, te stoppen met het aftuigen van de onderwijsboom en te beginnen met het planten van nieuwe boompjes.

Kunnen deze tegengestelde publicaties goed samengaan? Ik denk van wel. Er is een stroom nodig die aan de boom van de grote verandering rammelt. Maar ook een die ruimte biedt aan de kleine veranderingen die je elke dag kunt maken. De kern van de proloog is dat er flink

gerammeld moet worden aan de grote onderwijsbomen. Maar na die bezorgde proloog, volgen 51 praktijkartikelen die voor de verandering van morgen kunnen zorgen. Artikelen die niet stilstaan bij de grote verandervragen aan het ministerie van OC&W, maar die ingaan op de kleine veranderingen die je zelf kunt maken. Mijn collega Jaap Bressers noemt dat Carlosmomentjes: de kleine dingen die je elke dag kunt doen om voor je medemens grote verschillen te maken. Je ziet dan een klagen- de ouder niet alleen als vervelend, maar schudt oprecht de hand van een bezorgde ouder. Je begint elke les met een lach. Je richt je niet alleen op de dyslexie, maar ook op het geweldige tekentalent. Je zegt niet langer ‘ja, maar de onderwijsinspectie zit me dwars’, maar bedenkt hoe je ervoor kunt zorgen dat je leerlingen geen last hebben van de regeldrift van het ministerie. Daarbij is de aandacht niet gericht op hoe je poffertjes moeten worden, maar kijk je samen met je collega’s, ouders en de leerlingen naar de eerste druppel beslag op de bakplaat. Want zoals een poster van Loesje betoogt: ‘Poffertjes beginnen ook als druppel op een gloeiende plaat.’

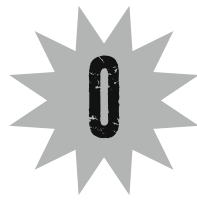
Ivo Mijland

september 2017

IN HOUD

PROLOOG: DE LOF DER ZOTHEID	9
ALS INZET NIET GEZIEN WORDT	14
'ALS IK GROOT WORD, WORDT MAMA KLEIN'	20
DE ACHT NAVELSTRENGEN VAN HET LEVEN	22
BEGIN DE DAG MET EEN LACH...	26
BETER GOED GEDAAN DAN BETER GEPROBEERD	28
DE BRUGKLASMENTOR ALS PONTONNIER	31
HOE COMMUNICEREN MET OUDERS?	36
DE FILMPROJECTOR VAN IK EN JIJ	43
DE KROMME GEDACHTE IS DAT WE KINDEREN RECHT WILLEN MAKEN	48
DE GROEP IN JE GREEP !	54
DE MORELE PLICHT VAN ELKE MENTOR	61
DE PARABEL VAN BERT EN ERIK	66
DE PATHOLOGIE VOORBIJ	71
DE STIEFVADER VAN JORIS (I)	77
OP ZOEK NAAR (DE ANDERE) JORIS (II)	81
'DOING A BRADBURY'	88
EEN GELUKKIGE SCHOOL	93
ELKE KLACHT IS EEN GRATIS ADVIES !	96
EN DE WEEGSCHAAL BRAK IN TWEE	101
EN WE NOEMEN HEM JACQUES...	108
GAMERS ZIJN GEEN LOSERS (I)	111
GAMERS ZIJN GEEN LOSERS (II)	116
GEKKE KINDEREN IN DE KLAS?	122
GEKKE KINDEREN ZIJN ANDERS GEWOON	134

GEZOCHT: DOMME MENTOREN (M/V)	139
HAKKEN IN HET ZAND	144
HEBBEN ZE BIJ JULLIE THUIS GOEDE KOFFIE?	150
HELP, ER ZIT EEN ENGELTJE IN MIJN KLAS	155
HET VERHAAL ACHTER DESTRUCTIEF GEDRAG	160
IK BEN TOCH GEEN THERAPEUT!	163
KINDERMISHANDELING	165
KLAGENDE OUDERS WILLEN (N)IETS	172
IEDEREEN GEMOTIVEERD	178
MAAK VERBINDING MET HET NETWERK VAN DE ANDER	187
MENTOR: BIJBAAN OF PROFESSION?	193
MET GEEN STOK VOORUIT TE BRANDEN?	198
EINDE XAMEN VREES: EEN MISLUKKING IS NOG GEEN RAMP!	205
ONDERWIJS IS EEN WIJ-WOORD	212
'ONTDEK HET LEVENSVRHAAL VAN EEN LEERLING'	219
OPLOSMIDDELVRIJ MENTORAAT: GEZONDER VOOR MENTOR EN LEERLING	225
ORDE GEVRAAGD: VAN MACHT NAAR GEZAG!	231
DE OUDERAVOND ALS MENTALE INJECTIE!	237
PESTEN ALS FAMILIETREK? 'ZO DOEN WE DAT BIJ ONS'	242
POSITIEVE FEEDBACK MOTIVEERT	249
'VERTROUW OUDERS ZO VEEL MOGELIJK'	253
WAT JE ZIET BEN JE ZELF	259
'WE MOETEN AF VAN HET IDEE DAT FAALAN GST IETS ABNORMAALS IS'	261
WEERSTAND? MEEVEREN ! (I)	265
WEERSTAND? MEEVEREN ! (II)	270
WEERSTAND? MEEVEREN ! (III)	276
DE PANNENKOEKEN FLIP	282
'NORMALE EN NIET-NORMALE KINDEREN? HOU TOCH OP'	285

PROLOOG: DE LOF DER ZOTHEID

Tijdens een van mijn avondwandelingen kwam een nogal vreemde vraag in mij op. De vraag luidde: ‘Welke van onderstaande opdrachten is het makkelijkst uit te voeren?’

A: Zoek tien juffen/meesters die de CITO-toets voor kleuters belachelijk vinden maar hem toch afnemen

B: Zoek tien juffen/meesters die de CITO-toets voor kleuters een uitstekende zaak vinden en hem dus afnemen.

Het is zot, maar ik denk dat bijna elke lezer voelt dat het antwoord gek genoeg A is. Ik moest direct na dit wandelvraagstuk denken aan *De lof der zotheid* van Erasmus, een boek uit 1511 dat gezien wordt als het begin van de hervorming van de katholieke kerk; de reformatie. In dat boek is op kerkelijk niveau de paradox uitgewerkt, die het Nederlandse onderwijs momenteel in een wurggreep houdt. Het boek in jip-en-janneketaal: de zotten (de onderdanen) hebben de wijsheid in pacht, de wijzen (de machthebbers) doen met de dag zotter. Dat is wat er gebeurt in het Nederlandse onderwijs. De uitvoerenden houden al besturend een model in stand, waarvan leerlingen, ouders en leraren al jarenlang aanvoelen dat het niet goed functioneert.

Tijd voor een *wake-up call*? In het verlengde van de reformatie wordt het volgens mij hoog tijd om Lutheriaans een serie stellingen op de deuren van OC&W te spijkeren, waarin duidelijk gemaakt wordt dat het huidige onderwijs een revolte nodig heeft, omdat de wijzen van

OC&W nogal veel zotte dingen laten gebeuren. Ik zet ze, enigszins hyperbolisch, op een rij:

1 De aandacht gaat op school naar je zwakste leergebieden. Deze trachten we te repareren waardoor er minder tijd over blijft voor je krachtige leergebieden. Als je op vwo wilt blijven, dan is het handig dat je voor je slechtste vak in ieder geval een zes hebt. Als dat niet lukt, ga je voor je slechtste vak naar bijles. Om het gat te dichten. Ben je dyslectisch? Dan gaat de aandacht naar de RT-les. De tijd voor de vakken die je leuk vindt, neemt af.

2 Als het met een leerling of een klas niet lukt, krijgen de kinderen de schuld. De mislukking ligt niet aan het onderwijssysteem, maar aan de kinderen.

3 Niet de behoefte van het kind staat centraal, de behoefte van het ministerie is de norm.

4 Kinderen die buiten de boot vallen, krijgen de boodschap dat ze niet normaal zijn. Er wordt gesuggereerd dat normaliteit een keuze is. Uitval is het gevolg van je eigen keuzes. Het systeem neemt geen enkele verantwoordelijkheid. Daarmee wordt gezegd dat succes voortkomt uit je eigen keuzes en niet uit de keuzes van het systeem.

5 De school heeft er baat bij om 'succesvolle' kinderen te prijzen en 'mislukte' kinderen af te prijzen. De overheid betaalt je immers uit op basis van 'succes'.

6 Er is nog steeds de bizarre overtuiging dat onderwijs in eerste plaats gaat over kennisoverdracht, terwijl kennisoverdracht zonder werkelijk intermenselijk contact helemaal niet kan.

7 Er is een arrogante basiscultuur dat volwassenen weten wat goed is voor kinderen. Dat terwijl kinderen

vanuit eigen autonomie heel goed in staat zijn om mee te denken over onderwijs.

8 De gedachte dat normaal bestaat en abnormaal dus ook, is de basis voor veel onrecht in de klas. De kinderen die zich niet normaal voelen gaan op zoek naar verbinding en krijgen dan als zie-je-wel-reactie dat die roep om aandacht niet normaal is.

9 In de media wordt volop gescoord met berichtgeving over de mislukking van Passend Onderwijs. De normale kinderen krijgen minder aandacht, door de aandacht die de niet normale kinderen van de leraren vragen. Hoewel deze gedachtegang logisch lijkt, is het de kern van het probleem. Normaliteit bestaat niet. Mensen zijn verschillend en als we het verschil willen maken, moeten we het verschil omarmen in plaats van problematiseren.

10 Je krijgt als school en als ouders geld als je kunt bewijzen dat je kind 'iets mankeert'. 'Afwijkingen' zijn geld waard.

11 Er zijn al dertig jaar onderwijsvernieuwingen bezig, waarbij inmiddels duidelijk wordt dat de vernieuwingen schijnbewegingen blijken om het oude systeem in stand te houden.

12 Het onderwijs streeft naar perfectie en vraagt van de kinderen om aan die norm te voldoen. Daardoor worden kinderen speelbal van het systeem. Ze worden alleen nog maar gescreend op cijfers, diploma's, prestaties, maar we zijn vergeten wat we eigenlijk aan het meten zijn. We meten niet om te weten, maar omdat we moeten meten. Het kind krijgt niet meer de kans om aan te geven wat het eigenlijk zelf wil.

13 We hebben een wereld gecreëerd waarin de vraag centraal staat, waarop we zelf de antwoorden al we-

ten. We kijken daardoor niet meer naar de vraag én niet meer naar de antwoorden. Het is een fabrieksproces van vraag en antwoord geworden. Daardoor gaat veel creatief denken verloren.

14 Ik weet dat veel mensen het eens zijn met de bovenstaande punten. Er is door het systeem echter een modus ontstaan waarin het gevaarlijk is om kritisch te zijn. Kritische mensen zijn moeilijke mensen en moeilijke mensen proberen het systeem uit te zetten. De risico's zijn daardoor groot. Moeilijke leraren raken burn-out of worden aan de kant geschoven op basis van bedenkelijke dossiervorming. Moeilijke kinderen komen thuis te zitten. In plaats van eens heel goed naar de thuiszitter te luisteren, zegt het systeem dat het de schuld is van de thuiszitter dat hij thuiszitter is. Hij heeft immers niet voldoende zijn best gedaan om zich aan te passen.

15 Om bovenstaande elementen in stand te houden, hebben we de vergaderziekte toegelaten in scholen. Er wordt heel veel vergaderd, om bovenstaande logisch te laten lijken. De vergaderingen gaan niet meer over de belangen van de kinderen, maar steeds meer over de instandhouding van een neoliberal systeem.

16 Leraren leerden in hun opleiding heel veel over vakinhoud en didactiek. Dat terwijl onderwijs alleen kan, als je beschikt over de vaardigheid verbinding maken. Om dat goed te kunnen, is het van groot belang dat je in de lerarenopleiding ruimte krijgt om jezelf te leren kennen. Waarom doe ik wat ik doe? Wat zijn mijn valkuilen in relatie tot anderen?

Wat dan wel?

1 Geef leraren weer ruimte voor datgene waardoor ze kozen voor het onderwijs: werken met leergierige jonge mensen.

2 Gun ze de tijd om te investeren in de relatie.

3 Geef ze ruimte om hun eigen methodieken te ontwikkelen.

4 Waardeer het vak van leraar met geld en positieve aandacht. Geef leraren in het PO hetzelfde salaris als leraren in het VO.

5 Geef ruimte om ze te laten zorgen dat kinderen ervaren dat leren een van de tofste activiteiten is om tijd in te investeren.

6 Kijk naar het kind dat naar school komt om te leren en wees nieuwsgierig naar wat het kind daarin zoal nodig zal hebben.

7 Geef leerlingen en leraren letterlijk en figuurlijk weer beweegruimte.

8 Geef zothed (gewoon doen wat goed voelt) weer alle lof en laat weer ruimte aan alle wijsheid die in elke school in Nederland ruimschoots aanwezig is.

9 Stop met te meten wat we niet hoeven te weten.

10 Begeleid kinderen niet in hun beperkingen maar in hun mogelijkheden.

11 Laat kinderen en leraren elke dag merken dat ze bijzonder zijn, dat ze welkom zijn en dat ze iets te bieden hebben.

12 Zorg dat kinderen en leraren recht gedaan wordt. In voor- en tegenspoed.

Het wordt hoog tijd dat wij wijzer wakker worden en als zotten in opstand komen tegen de wijzen van OC&W.